

Видається за підтримки Міністерства освіти і науки України

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

№8

серпень

2013

**ТВОРЧИСТЬ РОДОМ
З ДИТИНСТВА**

**Діагностика творчих
здібностей**

**Мовленнєві витинанки:
вигадуємо казку**

**Міні-музей одного
предмета**

Мистецтво бісерографії

**Фестиваль родинних
театрів**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

БЕХ І. Д. — директор Інституту проблем виховання НАПН України, д-р психол. наук

БІЛЕЦЬКА Л. Л. — начальник відділу дошкільної освіти Управління освіти Голосіївської районної в м. Києві державної адміністрації

ГАВРИШ Н. В. — завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка, д-р пед. наук, професор

ДОЛИННА О. П. — завідувач відділу науково-методичного забезпечення змісту дошкільної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти

ЄРЕСЬКО О. В. — директор департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України

ІЛЬЧЕНКО Л. І. — керівник напрямку «МЦФЕР:Освіта» Видавничого дому МЦФЕР

КОНОНКО О. А. — завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи НДУ імені Миколи Гоголя, д-р психол. наук, професор

КРЕМЕНЬ В. Г. — президент Національної академії педагогічних наук України, д-р філос. наук, професор

КРУТІЙ К. А. — професор кафедри педагогічної майстерності вчителів початкових класів і вихователів дошкільних закладів Інституту педагогіки, психології й інклюзивної освіти РВНЗ «Кримський гуманітарний університет», д-р пед. наук

ЛАДІВІР С. О. — провідний науковий співробітник лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, канд. психол. наук

ЛИСЕНКО Н. І. — директор з контенту Видавничого дому МЦФЕР

ОМЕЛЬЯНЕНКО Н. В. — головний редактор журналу «Практика управління дошкільним закладом», голова ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти»

ПІРОЖЕНКО Т. О. — завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук

РЕЗЕНЧУК Н. В. — начальник відділу дошкільної освіти та соціального захисту дітей Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

САВІНОВА Н. В. — головний редактор журналу «Вихователь-методист дошкільного закладу»

ЕКСПЕРТНА РАДА

ГАЛЯПА М. М. — директор ДНЗ № 256, Київ

МИХАЙЛІЧЕНКО Т. П. — завідувач ДНЗ № 405, Донецьк

СМОЛЬНИКОВА Г. В. — доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. психол. наук

Київ
«МЦФЕР-Україна»
2013

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

Видається за підтримки Міністерства освіти і науки України

№ 8
СЕРПЕНЬ
2013

Шановні колеги!

Серпень щедро обдарований природою: зрілим колосом золотяться поля, сади багатяться наливними яблуками, запашними грушами та сизобокими медовими сливами, городина рясно обсіла грядки. Радіють люди багатому врожаю, збирають збіжжя та засипають у засіки. Що повніші засіки, то затишніша й ситіша зима...

Тож не даремно саме в серпневому числі, напередодні нового навчального року, ми говоримо про дитячу обдарованість, якою щедро наділила природа наших вихованців. Кожен з нас розуміє: що талановитішими, мудрішими, багатшими душею ми їх зростимо, то спокійнішим і затишнішим буде наше майбутнє.

«Вірте в талант і творчі сили кожного вихованця!», — ці слова одного з найвидатніших педагогів сучасності — Василя Сухомлинського — можна вважати епіграфом до будь-якого виду діяльності вихователя. Адже в кожній дитині дрімають задатки певних здібностей. Ці задатки, мов порох: щоб вони спалахнули, потрібна іскра. І саме дорослий, який перебуває поряд, має вдмухнути цю іскру в душу дитини і плекати малесенький вогник, аж поки він не спалахне справжнім талантом.

Дехто скаже: «Пощастило тим дітям, яких виховує талановитий педагог, що сам «горить» на роботі». На щастя, серед вихователів таких більшість, про що свідчить цікавий досвід столичних дошкільних закладів, висвітлений на сторінках цього числа журналу. Наймайстерніші педагоги столиці діляться своїм досвідом розвитку дитячих обдарувань, зокрема йдеться про те, як розвинути удошкільників художні здібності, навчити їх бачити красу навколо і створювати свої перші шедеври за допомогою бісеру, звичайної паперової смужки, а то й просто долонькою чи пальчиком. А ще про те, як плекати юних акторів і талановитих казкарів, та багато-багато іншого.

Це число журналу цікаве, практичне, насичене перспективним досвідом. Як, зрештою, й усі інші. Проте воно все ж особливе, адже саме в серпні ми відзначаємо 5-річний ювілей вашого улюбленого фахового журналу. Тож закономірно, що центральною темою ювілейного числа є творчість — дітей і педагогів. Вона окрилює, наповнює відчуттям повноти життя. Тож бажаємо нам усім, шановні колеги, сил і насаги для нових творчих здобутків, для плекання паростків творчості вихованців.

Маємо для вас приємну новину напередодні нового навчального року — у серпні в редакції можна оформити передплату на наступний рік за ціною 2013 року. Тож не зволікайте! Зробити це можна або в інтернет-магазині www.shop.mcfr.com.ua, або на освітянському порталі www.pedrada.com.ua. Запрошуємо до спілкування на форумі порталу «Педрада» та на блозі редакції vmetodyst.blogspot.com. Долучайтесь до конструктивного обговорення актуальних професійних питань.

Хай щастить!

З повагою
головний редактор

Наталія Савінова

говоримо про важливе

Оксана ДОБРОВОЛЬСЬКА

4 **Творчість родом з дитинства**

Сучасний ритм життя, досягнення технічного прогресу істотно змінюють вимоги до успішної діяльності людини у світі. З огляду на це педагогічні працівники столиці вдосконалюють уже відомі та шукають нові форми роботи для виявлення, підтримки й розвитку обдарованих дітей та їх самореалізації

комплектуємо методичний кабінет

Анастасія КРИКУН

8 **Підготовка вихователів до роботи з обдарованими дітьми**

Обдаровані діти — особливі, тож і працювати з ними слід по-особливому. Педагоги мають навчитися вчасно виявляти дітей, наділених творчими здібностями й оптимально організовувати освітню роботу з ними

вивчаємо освітній процес

Людмила РУДЕНКО,

Тетяна ШИНКАР

12 **Діагностика творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку**

У дошкільному віці процес розвитку особистості характеризується неабиякою динамічністю. Тож постає необхідність діагностування дітей із метою виявлення рівня розвитку їхніх творчих здібностей

професійно вдосконалюємося

19 **Дитячі таланти та обдарованість** тест для самодіагностики

працюємо з вихователями

Ніна НЕДАШКІВСЬКА,

Олена КОНОНЕНКО,

Ольга ЛАХТАДИР

20 **Мовленнєві витинанки:** **вигадуємо казку**

Високоєфективним та доступним засобом для розкриття творчого потенціалу дітей є робота з казкою. Діти з величезним задоволенням не лише слухають і розповідають відомі їм казки, а й вигадують власні оригінальні сюжети. Завданням вихователя є вдосконалювати в дошкільників ці здібності та спонукати до творчості

Тетяна БИШОВЕЦЬ,

Людмила СЛОБОДЯНЮК

24 **Виховуємо** **«дослідників-чомусиків»**

Особливе значення для розвитку особистості дошкільника має усвідомлення ним взаємозв'язку між природою і людиною та зв'язків у природі. Саме тому корисно залучати дітей до пошуково-дослідницької діяльності, що спонукатиме їх до творчості, самостійного пошуку причинно-наслідкових зв'язків, способів дії. Усе це стимулює дитячу активність, створює умови для особистісного зростання й психічного розвитку

формуємо розвивальне середовище

Лідія БОЙКО,

Ольга ГУЗЬ,

Наталія ЧУДОВСЬКА

29 **Міні-музей одного предмета**

Стимулювати у дітей інтерес до предметів, що їх оточують, викликати бажання експериментувати з ними — досить складна, але водночас захоплива справа. Особливо, якщо одному предмету присвячено цілу музейну експозицію

ВИВЧАЄМО ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

У дошкільному віці процес розвитку особистості характеризується неабиякою динамічністю. З огляду на це педагогам нерідко складно відрізнити обдарованість від властивого багатьом дошкільникам прискороного темпу розумового й фізичного розвитку. Тож постає необхідність діагностування дітей із метою виявлення рівня розвитку їхніх творчих здібностей та визначення ефективних напрямів подальшої роботи з обдарованими дошкільниками

Людмила РУДЕНКО,
доцент кафедри педагогіки
Київського університету
імені Бориса Грінченка,
канд. пед. наук

Тетяна ШИНКАР,
методист Навчального відділу
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Діагностика творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку

Процес творчої діяльності залежить від вікових особливостей дітей. Результати сучасних досліджень свідчать, що **сензитивним для розвитку творчих здібностей** є старший дошкільний вік. На п'ятому-шостому році життя розширюються фізичні й психічні можливості дітей, удосконалюються їх основні нервові процеси. Інтерес спонукає старших дошкільників поглиблювати свої знання, розвивати вміння, збуджує активність та сприяє формуванню самостійності. Активно розвиваються емоційна та вольова сфери дітей, формуються комунікативні вміння й навички.

Спонукальним механізмом розвитку кожної дитини є її пізнавальна активність, завдяки якій реалізується здатність засвоювати нову інформацію. Своєю чергою, творча активність спонукає дитину використовувати отриману інформацію під час різних видів діяльності у відповідний спосіб. При цьому дитина задіює такі важливі мисленнєві процеси, як: аналізування, порівняння та узагальнення, уже певним чином розвинені у старшому дошкільному віці. Розвивається гнучкість і оригінальність мислення дітей та інтуїція. Найбільше творчі здібності виявляються в ігровій, образотворчій і пошуково-перетворювальній діяльності, які потребують певних вольових зусиль і комунікативних навичок, а здійснені особисті «відкриття» супроводжуються позитивними емоціями, що є мотивом для подальшого творчого пошуку.

Структурні компоненти творчих здібностей старших дошкільників

Творчі здібності розглядають як **інтегральне психологічне утворення**, комплекс когнітивного, емоційно-вольового та комунікативного компонентів. Цілісність такого поєднання ґрунтується на взаємозв'язку, взаємодії і взаємозалежності цих трьох компонентів.

Ключові слова:
творчі здібності; *дити*
старшого дошкільного віку;
когнітивний компонент;
емоційно-вольовий компонент;
комунікативний компонент;
діагностування

Когнітивний

Діти старшого дошкільного віку активно засвоюють соціальний досвід, оволодівають новими знаннями, уміннями та навичками. У повсякденному житті, під час спілкування з дорослими чи спеціально організованого навчання, а особливо у процесі ігрової діяльності, дитячі уявлення про предмети та явища навколишнього світу збагачуються, набувають нових ознак і якісно змінюються. Поступово **вдосконалюється вміння** дітей гнучко та творчо застосовувати свої знання відповідно до реальних умов і обставин. Знання старших дошкільників набувають форми динамічних узагальнених уявлень, які змінюються залежно від ситуації. Саме вони і складають когнітивний компонент структури творчих здібностей.

Емоційно-вольовий

Не менш важливим є емоційно-вольовий компонент. Роль емоцій набуває особливого значення, зокрема в ігровій діяльності, оскільки у процесі пізнання дітьми картини світу активно задіяні не лише мисленнєві процеси, а й почуття та емоції.

Для контактування з іншими людьми дошкільникам необхідно розпізнавати їхній емоційний стан та настрій, виражати свої емоції так, щоб вони були зрозумілими й викликали очікувану реакцію, тобто **знаходити спільну емоційну мову**.

Позитивні емоції дітей старшого дошкільного віку здебільшого виникають саме в процесі ігрової діяльності. Під впливом позитивних емоцій діти захоплюються грою, варіюють сюжети, змінюють ролі, що сприяє формуванню їхніх творчих здібностей.

Невід'ємним компонентом психологічного портрета дітей старшого дошкільного віку є певний рівень розвитку їхньої вольової сфери. Старші дошкільники вже можуть свідомо керуватися правилами й нормами, у межах яких починають формуватися такі вольові якості, як: наполегливість, ініціативність, регуляція поведінки, мобілізація зусиль для творчого розв'язання завдань.

Отже, цей компонент забезпечує емоційно-вольову регуляцію творчого пошуку та вияв творчої активності під час ігрової діяльності.

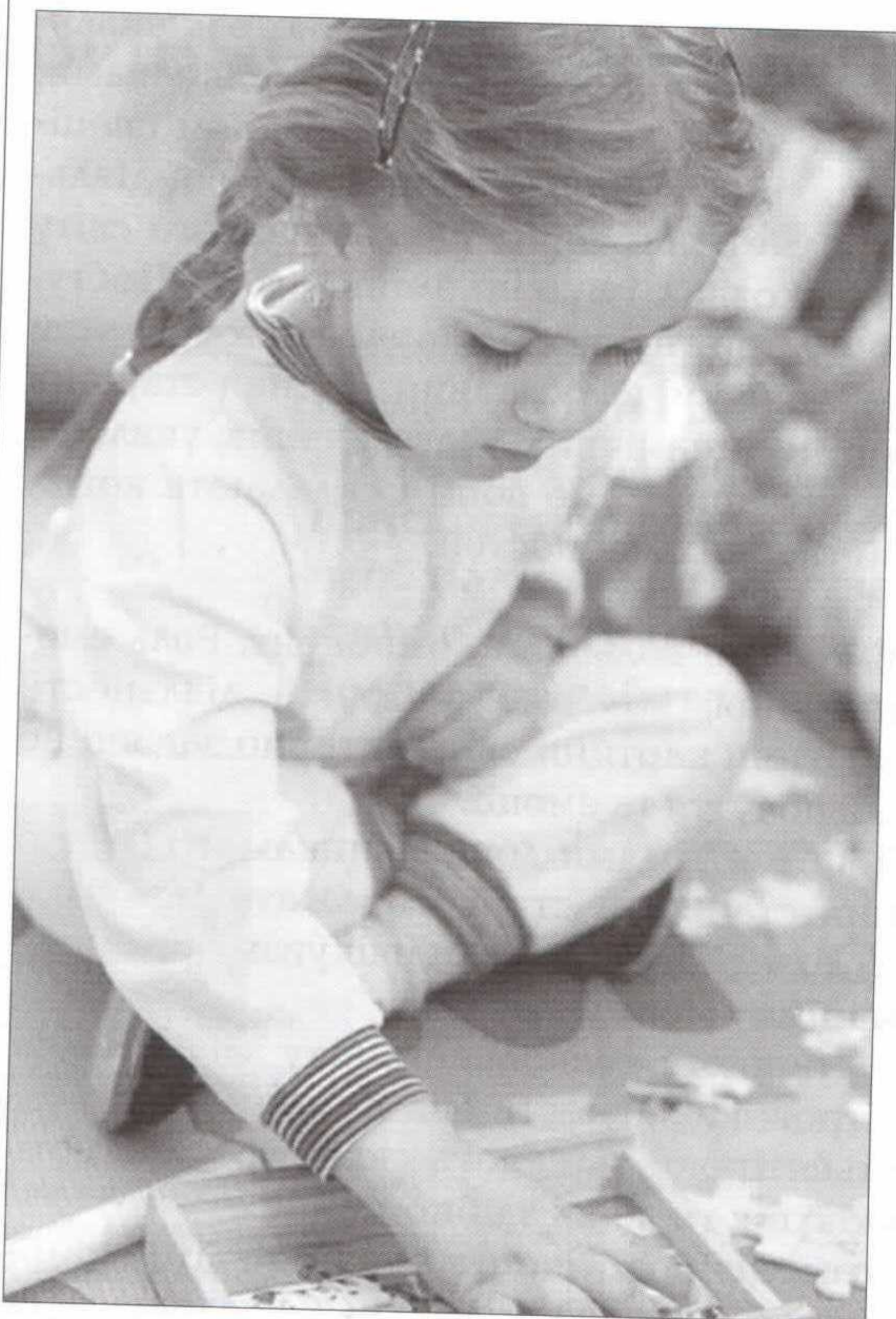
Комунікативний

Для комунікативного компонента творчих здібностей **актуально є діалогічна взаємодія в соціумі**, де відбувається творчий розвиток дитини. Спілкування у формі діалогу дає змогу пізнати сутність предмета чи явища завдяки зіставленню особистісних позицій суб'єктів комунікації у процесі міжособистісної взаємодії. Емпатійність у цьому процесі зумовлює співпереживання, адекватне розуміння думок і настроїв партнера, здатність колективно приймати рішення під час спільної діяльності, уникати конфліктних ситуацій. Усі ці чинники забезпечують позитивну мотивацію виховання та психологічний комфорт під час колективної творчості.

Критеріальний підхід до діагностування творчих здібностей

Спостереження за дітьми старшого дошкільного віку під час різних видів діяльності свідчать, що дошкільники не завжди можуть застосовувати знання, уміння та навички в нових умовах. Діти, як правило, інтуїтивно використовують свої логічні уявлення під час розв'язання завдань, копіюють дії однолітків. Часто виникає конфліктна

ситуація — дошкільники відмовляються від розв'язання завдання через невпевненість, невміння налагоджувати контакт з іншими. При цьому дитина відчуває себе розгубленою, боїться запропонувати своє бачення розв'язання того чи того завдання.

Для того щоб уникати виникнення таких ситуацій та допомагати дітям упевнено, самостійно, творчо розв'язувати завдання, вихователь має орієнтуватися на **індивідуальні особливості та здібності кожної дитини**.

Визначити рівень розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку дає змогу критеріальний підхід до їх діагностування. Зважаючи на специфіку ігрової діяльності, яка залишається провідним видом діяльності старших дошкільників, та вікові особливості дітей зазначеної вікової категорії, ми **розробили критерії оцінювання рівня розвитку творчих здібностей** відповідно до їх компонентної структури.

Ми виокремили високий, середній та низький рівні розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Високому рівню відповідають оцінки 7–9 балів, середньому — 4–6 балів і низькому рівню — 1–3 бали.

Діагностування слід здійснювати на початку і наприкінці навчального року або за потреби для визначення ефективності впроваджених методик розвитку

творчих здібностей дітей дошкільного віку з метою планування подальшої роботи в цьому напрямі.

Для дослідження рівня сформованості творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку відповідно до запропонованої теоретичної моделі їх структури ми пропонуємо використовувати **серію діагностичних завдань**, адаптованих до можливостей дітей цієї вікової категорії (автори: Леонід Венгер, Еліс Пол Торренс (Ellis Paul Torrance), Віра Котирло, Світлана Кулачківська, Зінаїда Мануйленко). Діагностична методика містить три блоки завдань (див. Додаток 1).

Після розв'язання дитиною кожного блоку завдань практичний психолог оцінює діяльність дитини згідно з визначеними критеріями оцінювання завдань блоку і вносить оцінки до діагностичної Картки розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку (див. Додаток 2). До однієї таблиці можна вносити результати кількох обстежень (початкового, проміжного, підсумкового), записуючи їх у вигляді дробу. Окремо заповнюють зведені дані оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку (див. Додаток 3).

Наостанок варто зазначити, що діагностування рівня розвитку творчих здібностей дітей є першочерговим завданням педагогів у системі роботи з обдарованими дітьми. Адже його результати дають змогу чітко визначити творчий потенціал особистості кожної дитини та окреслити програму індивідуальної роботи щодо реалізації й розвитку її природних здібностей і талантів у різних видах діяльності.

Додаток 1

Діагностичні завдання для оцінювання рівня розвитку творчих здібностей старших дошкільників

Блок перший КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ

МЕТА:

- оцінити —
  - здатність опановувати нові знання, уміння та навички;
  - уміння застосовувати отримані знання, навички в різних ситуаціях;
  - уміння продукувати оригінальні ідеї та рішення.

Завдання 1*Інструкція:*

вигадати казку під назвою «Неслухняні діти». Героями можуть бути різні персонажі: птахи, тварини, люди. Зміст казки обов'язково має відповідати назві.

Завдання 2*Матеріали:*

- картки, на яких зображені фігури різних форм;
- папір;
- кольорові олівці.

Інструкція:

домалювати фігуру на картці так, щоб утворився малюнок.

Завдання 3*Матеріали:*

- повітряна кулька для кожної дитини.

Інструкція:

граючись із кулькою, відповісти на запитання:

- Чому кулька така легка?
- Чому здута кулька менша від надutoї?
- Чи можна кульками прикрашати ялинку?
- Що буде з кулькою під час контакту з гострим предметом?

Критерії оцінювання рівня розвитку когнітивного компонента творчих здібностей дитини

Високий рівень (7 – 9 балів):

- має сформовану систему знань, умінь та навичок пізнавальної діяльності;
- творчо використовує набутий когнітивний досвід у різних умовах, під час розв'язання різнобічних творчих завдань;
- правильно добирає способи й засоби розв'язання творчих завдань.

Середній рівень (4 – 6 балів):

- ситуативно засвоює нові знання, уміння та навички, мисленнєві операції (порівняння, зіставлення) виконує фрагментарно;
- розв'язує завдання за інструкцією з конкретизацією кожного кроку чи фрагмента завдання;
- творчо розв'язує завдання лише за умови попередньої роботи.

Низький рівень (1 – 3 бали):

- виявляє низьку активність до опанування нових знань, умінь та навичок;
- пристосовується до вподобань та смаків інших дітей, інтуїтивно використовує логічні уявлення під час розв'язання діагностичних завдань;
- не бачить варіантів, способів і засобів розв'язання діагностичних творчих завдань.

Блок другий ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИЙ КОМПОНЕНТ

МЕТА:

- оцінити —
  - уміння знаходити способи подолання труднощів;
  - здатність регулювати емоційно-вольову сферу діяльності та поведінки;
  - здатність мобілізувати творчі зусилля для досягнення мети.

Завдання 1*Матеріали:*

- схема будинку;
- 15 карток із цупкого паперу (розміром 8×11 см);
- іграшка-гномик із «Кіндер-сюрпризу».

Інструкція:

збудувати з карток чарівний будинок для маленького гномика. За необхідності дорослий може показати технологію будівництва. Якщо дитина протягом 25 хв. не спроможна розв'язати завдання, дорослий зупиняє її.

Завдання 2*Матеріали:*

для кожної дитини —

- набір кольорових олівців чи фарб;
- пензель;
- папір для малювання.

Інструкція:

намалювати будь-який сюжет, попередньо розповівши його зміст дорослому. Малювати потрібно лише те, про що йшла мова в сюжеті.

Завдання 3**Інструкція:**

прослухати розповідь і відповісти на запитання.

Розповідь: у таксі сів чоловік з фотоапаратом. Він сказав водієві, куди йому треба їхати, і вони швидко прибули на місце. Пасажир заплатив таксисту, вийшов з машини й попрямував до будинку. Водій подивився на те місце, де сидів пасажир, і побачив на сидінні фотоапарат. Він зупинив машину, взяв забуту пасажиром річ і пішов до під'їзду, куди увійшов власник фотоапарата. Водій не знав, у якій квартирі живе неуважний пасажир, тому почав дзвонити в усі квартири одна за одною. Зрештою, на другому поверсі двері однієї з квартир відчинив власник фотоапарата. Таксист, посміхаючись, простягнув йому загублену річ. Чоловік подякував водієві.

Запитання:

- Чи правильно зробив водій?
- Як іще він міг вчинити?
- Чому він вирішив неодмінно знайти власника фотоапарата?
- Як іще водій міг знайти власника фотоапарата?

Критерії оцінювання рівня розвитку емоційно-вольового компонента творчих здібностей дитини

Високий рівень (7–9 балів):

- контролює свої емоції, виявляє позитивний настрій, оптимізм під час міжособистісної взаємодії у процесі розроблення спільного плану дій;
- толерантно ставиться до думок, тверджень та дій інших дітей, підпорядковує свої бажання колективним правилам;
- спрямовує свої творчі зусилля на досягнення мети, отримує задоволення від участі в колективній діяльності.

Середній рівень (4–6 балів):

- частково контролює свої емоції, ситуативно проявляє оптимізм, не завжди позитивно емоційно налаштована на колективну діяльність;
- зверхньо ставиться до дій та думок інших дітей, ситуативно розв'язує колективні завдання;

- частково мобілізує творчі зусилля для досягнення мети, участь у спільній діяльності не приносить достатньо задоволення через нестійку емоційно-вольову регуляцію поведінки.

Низький рівень (1–3 бали):

- не контролює свої емоції, виявляє негатив під час розроблення спільного плану дій, має недостатньо вольових зусиль для подолання труднощів, що виникають у процесі спільної діяльності;
- ігнорує колективні правила, думки та твердження інших дітей;
- не докладає зусиль для досягнення мети, характерна слабкість вияву емоцій у результаті спільної діяльності.

Блок третій

КОМУНІКАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ

МЕТА:

- оцінити —
  - здатність до міжособистісної комунікації;
  - уміння долучатися до прийняття колективного рішення;
- уміння толерантно розв'язувати конфліктні ситуації.

Завдання 1**Інструкція:**

трьом-чотирьом дітям розповідають ситуацію: «Мандрівник потрапив на чарівний острів, де живуть плакси. Він намагається втішити то одного, то другого, але всі діти-плакси відштовхують його і продовжують плакати». Прослухавши ситуацію, діти відповідають на запитання:

- Що було далі?
- Як заспокоїти всіх плакс?

Завдання 2**Матеріали:**

для кожної трійки дітей —

- ватман;
- набір фарб або олівців.

Інструкція:

діти сидять по троє за столами. Їм необхідно відправити лист про нашу планету жителям іншої галактики. Оскільки мова, якою спілкуються інопланетяни, дітям невідома, листа потрібно намалювати. Діти мають розподілити обов'язки між собою: хтось малює людей, хтось місце, де вони

Закінчення Додатка 1

мешкають, хтось рослини, тварини, транспорт тощо.

Завдання 3**Матеріали:**

- ватман, на якому зображено будинок;
- набір фарб або олівців.

Інструкція:

участь беруть 8 – 10 дітей. Вони мають домалювати на ватмані, що вже містить зображення будинку, сюжет на вільну тему, плануючи та узгоджуючи свої дії у межах групи.

Критерії оцінювання рівня розвитку комунікативного компонента творчих здібностей дитини

Високий рівень (7 – 9 балів):

- активний учасник творчого процесу, виявляє взаємодопомогу та взаєморозуміння, продуктивно співпрацює під час колективного розв'язання завдання;
- зорієнтована на спілкування і взаємодію з дітьми та педагогами;

- толерантна під час розв'язання конфліктних ситуацій, намагається не створювати їх.

Середній рівень (4 – 6 балів):

- в окремих випадках виявляє активність під час обговорення, не завжди готова до співтворчості;
- ситуативно готова взаємодіяти з членами колективу, не бере участі в колективному прийнятті рішень;
- іноді ініціює конфліктні ситуації, незважаючи на думки та рішення інших дітей.

Низький рівень (1 – 3 бали):

- не схильна до міжособистісного спілкування, тримає дистанцію під час міжособистісної взаємодії;
- невпевнена, не вміє встановлювати контакт у колективі, часто відмовляється від участі в колективній діяльності;
- створює конфліктні ситуації, заважає активним учасникам у процесі діяльності.

Додаток 2

Приклад оформлення Картки оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дитини старшого дошкільного віку

Картка оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дитини старшого дошкільного віку

Прізвище, ім'я дитини Васильченко Катерина
Вік 5 років 4 місяці

Структурні компоненти творчих здібностей	Завдання	Складова	Характеристика прояву	Оцінка рівня прояву, бали	Середній бал
Когнітивний	Завдання 1	здатність опановувати нові знання, навички та вміння	виявляє низьку активність у процесі опанування нових знань, умінь та навичок	1	3,3
	Завдання 2	уміння застосовувати отримані знання, навички в різних ситуаціях	розв'язує завдання за інструкцією із конкретизацією кожного кроку чи частини завдання	4	
	Завдання 3	уміння продукувати оригінальні ідеї та рішення	творчо розв'язує завдання лише за умови попередньої підготовчої роботи	5	

вивчаємо освітній процес

Закінчення Додатка 2

Структурні компоненти творчих здібностей	Завдання	Складова	Характеристика прояву	Оцінка рівня прояву, бали	Середній бал
Емоційно-вольовий	Завдання 1	уміння знаходити способи подолання труднощів	частково контролює емоції, ситуативно проявляє оптимізм, не завжди позитивно емоційно налаштована на колективну діяльність	4	3,3
	Завдання 2	здатність регулювати емоційно-вольову сферу діяльності та поведінки	ігнорує колективні правила, думки та твердження інших дітей	2	
	Завдання 3	здатність мобілізувати творчі зусилля для досягнення мети	частково мобілізує творчі зусилля, участь у спільній діяльності не приносить достатньо задоволення через нестійку емоційно-вольову регуляцію поведінки	4	
Комунікативний	Завдання 1	здатність до міжособистісної комунікації	в окремих випадках виявляє активність під час обговорення, не завжди готова до співтворчості	4	4,6
	Завдання 2	уміння долучатися до прийняття колективного рішення	ситуативно налаштована на взаємодію з членами колективу, не бере участі в колективному прийнятті рішень	5	
	Завдання 3	уміння толерантно розв'язувати конфліктні ситуації	іноді ініціює конфліктні ситуації, незважаючи на думки та рішення інших дітей	5	

Приклад оформлення зведених даних оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку

Додаток 3

Зведені дані оцінювання рівня розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку

Група «Дзвіночок»

Діагностував практичний психолог Антоненко О. Д.

№ з/п	Прізвище, ім'я дитини	Когнітивний компонент, бали	Емоційно-вольовий компонент, бали	Комунікативний компонент, бали	Загальна оцінка рівня розвитку творчих здібностей, бали
1	Васильченко Катерина	3,3	3,3	4,6	3,7 (низький рівень)
2	Клименко Віктор	6,3	7,2	8,8	7,4 (високий рівень)
...					
20	Плигань Тетяна	3,7	4,0	4,4	4,1 (середній рівень)

Дитячі таланти та обдарованість

Інструкція: усі твердження мають лише один правильний варіант, тож обведіть кружечком той, який вважаєте правильним.

1. Успадковані анатомічні, психологічні та фізіологічні особливості дитини, що є необхідною умовою для розвитку її здібностей та обдарованості, це:

- а) знання;
- б) задатки;
- в) нахили.

2. Потяг, прагнення, хист до певного виду діяльності, бажання дитини займатися ним — це:

- а) допитливість;
- б) талант;
- в) схильність.

3. Інтелектуальні здібності дитини можна виявити за такими індивідуальними особливостями, як:

- а) виняткова пам'ять та гнучке мислення;
- б) стійке бажання робити все по-своєму — незалежність дій і думок;
- в) одночасний інтерес до багатьох речей.

4. До діапазону академічних здібностей не відносять:

- а) здібності до природознавчих наук;
- б) здібності до читання;
- в) образотворчі здібності.

5. Творчість — це:

- а) розумова й практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних виробів, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей;
- б) схильність до занять певним видом діяльності;
- в) здатність дитини до перетворення навколишнього середовища й самої себе на основі засвоєння матеріальної й духовної культури.

6. Однією з умов ефективного розвитку здібностей дитини є:

- а) постійне публічне схвалення дій дитини;
- б) підтримка дитини в її захопленнях та створення ситуацій успіху;
- в) керування дорослим діяльністю дитини.

7. Наявність у дитини задатків гарантує досягнення нею творчих здобутків, якщо...

- а) дитина здатна самостійно ставити мету, розвивати власні здібності;
- б) дитина відчуватиме себе лідером серед однолітків;
- в) дорослі зуміють створити оптимальні умови для розвитку здібностей дитини.

8. Найвищим ступенем обдарованості дитини є:

- а) талант;
- б) майстерність;
- в) компетентність.

9. Провідними щодо роботи з обдарованими дошкільниками є методи:

- а) творчого характеру;
- б) конструктивного характеру;
- в) репродуктивного характеру.

10. Головним завданням дорослого щодо забезпечення виявлення й розвитку здібностей дитини є:

- а) надати дитині змогу розвивати ті здібності, які притаманні членам її родини;
- б) допомогти знайти заняття, що відповідають інтересам і схильностям дитини, а відтак забезпечити оптимальні умови для занять улюбленою діяльністю;
- в) навчати дитину своїм улюбленим видам діяльності, забарвлюючи заняття позитивними емоціями.

Ключ до тесту

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
б	в	а	в	а	б	в	а	а	б